

VISDA

ÅRSMAGASIN 2023

ROBOTTERNE KOMMER

A.I. teknologi stormer frem

TILLÆGSVEDERLAG

Vigtige penge til billedskaberne

VISDA VISIT

På besøg hos SMK, Gyldendal
og Gorilla Galleri

ET BÆREDYGTIGT FUNDAMENT FOR ET KREATIVT SAMFUND

Af Lars Lindskov, formand for VISDA's bestyrelse og Torben Gammelgaard, adm. direktør for VISDA
Foto: Hannah Paludan Kristensen

VISDA har siden 1986 sikret betaling til billedskaberne for anvendelse af deres værker i alle mulige forskellige sammenhænge. Det er en opgave, der kun er blevet vigtigere med årene, da verden jo er mere og mere digital og åben. Selvom utallige fotos, illustrationer og kunstværker ligger frit tilgængeligt, skal der jo stadig betales for dem. Billedskaberne skal honoreres for deres arbejde, ligesom alle andre erhverv. Og det sikrer VISDA's licenser – nu og i fremtiden. Betaling til rettighedshaverne er forudsætningen for kunst, kultur og kreative erhverv i Danmark.

Kunstig intelligens (A.I.) og techgiganter

Som forsiden på dette årsmagasin viser, er robotterne kommet. Vi kender dem som platforme som fx ChatGPT og DALL-E 2. Det er nye og banebrydende værktøjer til skabelse af nye værker. Det giver de kreative erhverv en række helt nye muligheder, som billedskaberne bør kaste sig ud i. VISDA Kultur støtter bl.a. efteruddannelse indenfor brug af A.I. Men med de nye muligheder følger også udfordringer og behov for eftertanke. Hvordan sikrer vi mod snyd og plagiat? Hvordan sikrer vi etik og ordentlighed? Rent ophavsretligt skal det jo også sikres, at platformene betaler for den 'fodring' med millioner af billeder, som de har givet robotterne, for at de kan skabe nye værker. Det kaldes 'datamining' og er med i artikel 4 i det EU-direktiv, som Danmark skal implementere i år. Det bør være sådan, at platformene gennem en licens hos VISDA betaler for deres brug af alle disse billeder, så billedskaberne kan få en rimelig betaling. Det arbejder VISDA for. Uden billedskabernes bidrag ville A.I. værktøjerne slet ikke fungere.

Når et nyt kreativt værk er blevet skabt ved hjælp af en A.I., er det VISDA's opfattelse, at ophavsretten til det nye værk tilhører den person, som har brugt A.I.'en. Billedrobotterne er blot endnu et nyt teknisk redskab, som bru-

ges side om side med andre redskaber, såsom Photoshop eller digitale kamerafiltre. At der er et element af 'tilfældighed' eller manglende kontrol over det endelige resultat, ændrer ikke på dette. Tilfældigheder har alle dage været inkorporeret som en del af den kreative proces, fx når en kunstner kaster maling på et lærred, eller når en keramikker spændt venter på, hvordan vaser ser ud med sin glasur, tekstur og farver efter brændingen.

Efter lovgivning fra EU har rettighedshaverne ret til vederlag for brugen af deres værker på techgiganternes online indholdsplatforme. VISDA arbejder fortsat med at skabe de licensaftaler, som sikrer denne vederlagsret i praksis for billedskaberne på disse tjenester, hvor millioner af billeder deles og bruges hver dag.

Glade kunder i butikken og betaling til kunstnerne

VISDA sørger for, at det er nemt at være bruger af billeder og kunst. I årsmagasinet kan du læse et portræt af direktørerne for henholdsvis landets største forlag og landets største museum. Gyldendal bruger fx kunst i deres fagbøger, og SMK klarer rettigheder til brug af kunst på plakater, merchandise og i bøger. Begge er kulturelle flagskibe i Danmark, og begge har løbende aftaler og et tæt og godt samarbejde med VISDA. Vi er glade for opbakningen fra vores kunder til, at billedskaberne naturligvis skal have betaling for deres arbejde. 'It goes without saying', som direktør Mikkel Bogh udtrykker det på side 17.

Internationalt samarbejde

Vores internationale samarbejde er helt centralt for os. Ikke mindst det europæiske samarbejde er værdifuldt, da det meste af dansk ophavsretslovgivning jo hviler på europæiske direktiver. Det var derfor også en stor fornøjelse, at vi i det forgangne år kunne fejre vores europæiske organisations 25-års jubilæum.

Torben Gammelgaard, adm. direktør for VISDA, og Lars Lindskov, formand for VISDA's bestyrelse og medlem af Pressefotografforbundet, Dansk Journalistforbund

EVA, European Visual Artists, har til huse i Bruxelles og er jævnligt vært for fællesmøder med vores søsterorganisationer. Det er også herfra lobbyarbejdet i EU-regi tager sit udspring. Den nordiske model med den såkaldte aftalelicens, hvor en kollektiv forvaltningsorganisation som VISDA på vegne af alle billedskabere laver aftaler med brugere på specifikke områder, har vist sit værd i årtier og vinder nu frem uden for Norden. Det sikrer billedskabere indtægter, hvor det ellers ville være umuligt for den enkelte billedskaber på egen hånd at forvalte sine ophavsrettigheder.

Penge til billedskabere og kulturelle projekter

VISDA fordelte i 2022 52,8 mio. kr. til ca. 4.800 danske og 4.000 udenlandske individuelle rettighedshavere for brug af deres værker i diverse sammenhænge. Kunderne var fx undervisningssektoren, forlag, museer, tv-stationer, auktionshuse og private virksomheder. Størstedelen af disse midler fordeles efter indberetninger og data fra kunderne. Dertil kommer rettighedshavernes egne indberetninger via VISDA's onlineplatform. Her sker der udbetaling af et tillægsvederlag på basis af billedskabernes indberetninger om fx aktiviteter og udgivelser.

Derudover udbetalte VISDA 4,3 mio. kr. til kulturelle projekter, det vi kalder VISDA Kultur. På side 22-25 kan du læse mere om dette vigtige bidrag til skabelse af nye værker, efteruddannelse og til støtte af fagligt miljø på de forskellige billedområder.

IT-sikkerhed og trusselsbilledet

De seneste år har vi haft et øget fokus på IT-sikkerhed. Danske virksomheder og organisationer bliver konstant og i stigende grad udsat for forsøg på cyberangreb fra fjendtlige stater og kriminelle grupperinger. Det er en situation, som kun bliver værre, og som er blevet meget tydelig efter Ruslands angreb på Ukraine. Af samme grund har VISDA et løbende og skærpet fokus på IT-sikkerhed og datasikkerhed/GDPR. Samtidig har vi i 2022 udskiftet vores centrale IT-systemer med ny og opdateret teknologi, hvilket ud over at forbedre og effektivisere sagsbehandling og kundebetjening også styrker IT-sikkerheden.

God læselyst med VISDA's Årsmagasin 2023.

VIGTIGE PENGE TIL BILLEDSKABERE

ÅRSREGNSKAB 2022

I VISDA arbejder vi for, at billedskabere modtager fair betaling for deres arbejde, så de fortsat har mulighed for at bidrage med nyt og spændende visuelt indhold til glæde og gavn for os alle. Hvert år udbetaler VISDA vederlag til flere tusinde danske og udenlandske billedskabere for brug af deres billeder.

Mere end 52 mio. kr. til billedskaberne i 2022

I 2022 fordelte VISDA 52,8 mio. kr. til ca. 4.800 danske og 4.000 udenlandske billedskabere. De samlede indtægter var på 67,5 mio. kr. og heraf gik 14,7 mio. kr. til at dække administration og udvikling. VISDA havde i 2022 ekstraordinære udgifter til nyt IT-system samt tab på VISDA's investeringspulje, som følge af uro på de finansielle markeder. Størstedelen af indtægterne kom fra undervisningsområdet, som udgjorde 2/3 af vederlagene i 2022.

Følgeret

Landets mange auktionshuse og kunsthandlere indberetter hvert år deres videresalg af originale kunst-

værker og brugskunst til VISDA. Kunstneren modtager op til 5% af salgsprisen i vederlag.

Billedlicens

VISDA udsteder licenser til brug af billeder både digitalt og til tryk. Det gælder fx hjemmesider, sociale medier, TV, bogudgivelser, udstillingskataloger, plakater, postkort og meget andet.

Undervisning

I dag er det en selvfølge at bruge billeder i alle dele af undervisningen. Derfor har alle uddannelsesinstitutioner i Danmark en licensaftale med VISDA, som gør det nemt, enkelt og lovligt at bruge billeder fra både digitale og trykte kilder. I den visuelle og digitale tidsalder sikrer aftalerne økosystemet for skabelsen af nyt visuelt indhold, som bidrager til den gode undervisning.

Læs hele årsregnskabet på www.visda.dk.

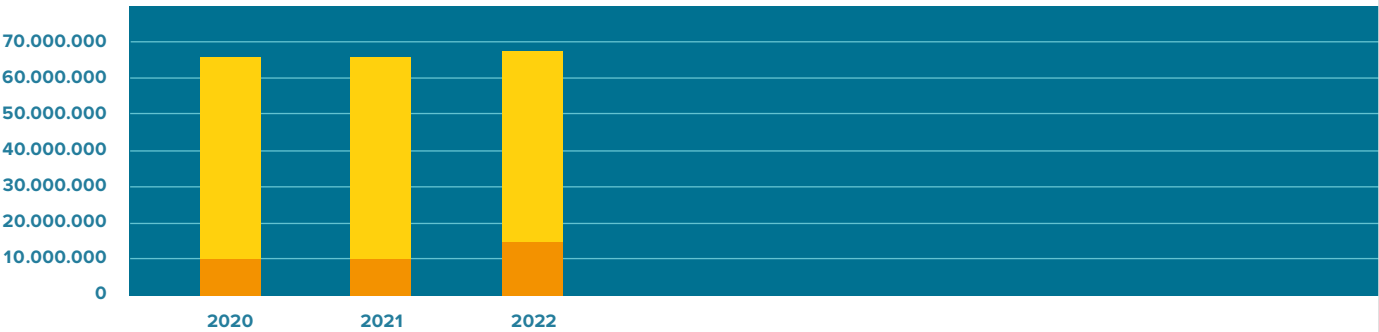
Indtægter fordelt på forretningsområder: 67,5 mio. kr.

- Følgeret – videresalg af kunstværker
- Undervisning – digitale billeder
- Fotokopi – i undervisning og erhvervsvirksomheder
- Billedlicens – kunst og billeder anvendt online og på tryk samt royalties
- Øvrige – fx retransmissionsvederlag for billedkunst

Fordeling og udgifter

- Fordelt til rettighedshavere
- Udgifter

Tillægsvederlag til billedskaberne

Fra januar til udgangen af marts hvert år kan danske billedskabere søge om et tillægsvederlag hos VISDA. Det sker indenfor de tre hovedgrupper Fotografi, Tegning/Illustration og Billedkunst. Tillægsvederlaget har for de to første grupper været i gang i nu 5 år og er baseret på indberetninger om forhold som erhvervsaktivitet og produktioner, mens Billedkunstgruppen debuterer i år med tillægsvederlag for udstillingsaktiviteter. I beregningerne indgår en række vægte og mekanismer, der på baggrund af de oplysninger, som hver enkelt ansøger har indtastet i systemet, kan beregne et antal point, som til sidst konverteres til kroner og ører, når den samlede pulje til rådighed fordeles. Systemet er udviklet i et samarbejde mellem VISDA og de faglige medlemsorganisationer, som står bag VISDA.

Tillægsvederlaget har været en stor succes, som billedskaberne er meget glade for. Siden start er der samlet set udbetalt mere end 50 mio. kr. til billedskaberne i tillægsvederlag. I 2022 blev der i alt udbetalt 10,2 mio. kr. for indkomståret 2021 til mere end 900 billedskabere. Det er et gennemsnitsbeløb på over 11.000 kr. pr. ansøger.

Tillægsvederlaget udbetales i slutningen af juni måned sammen med alle de andre vederlag, der jo kommer automatisk på basis af VISDA's data.

KOM MED IND I MASKINRUMMET

Tekst: Bo Tieldal, administrationschef og Isabella Henschke, IT-udviklingskonsulent
Foto: Hannah Paludan Kristensen

Et velfungerende IT-system er afgørende for en forvaltningsorganisation som VISDA. Det er IT-systemet, der sikrer, at de ophavsretlige vederlag kommer nemt og sikkert gennem det kulturelle kredsløb af kollektiv forvaltning. Hvert år bliver det til mange tusinde transaktioner og datalinjer, der tilsammen bliver til en udbetaling til mere end 4.800 individuelle billedskabere, VISDA's 13 medlemsorganisationer samt VISDA's samarbejdspartnere internationalt, som tilsammen repræsenterer mere end 160.000 billedskabere på verdensplan.

Nyt ERP-system

Den løbende drift, vedligehold, opdatering og optimering af IT står derfor højt på vores dagsorden. I 2022 tog vi et stort skridt fremad, da vi migrerede vores ERP (økonomistyringssystem) til Microsoft Business Central 365 platformen.

ERP-systemet håndterer alle VISDA's transaktioner, herunder ikke mindst opkrævningen, fordelingen og udbetalingen af vederlag. Med mere end 11 mio. datapunkter og over 68.000 årlige posteringer har det været en omfattende opgave.

Men frugterne af arbejdet lader dog ikke vente på sig. Visse arbejdsgange har vi med det nye system allerede kunnet effektivisere og forenkle. Vi har kunnet samle en række systemer på én platform og har derfor langt mindre vedligehold. Fremtidssikring spiller også en stor rolle. Hvor vi tidligere måtte gennemføre en stor teknisk opgradering af systemet hvert 3-5 år, så opdateres det nye system hele tiden løbende, når der kommer ny funktionalitet eller sikkerhedsrettelser fra Microsoft.

Overgangen til et nyt økonomistyringssystem har også givet store fordele for bogholderi og økonomistyring, da det nye system er integreret direkte med VISDA's bank. Derved slipper vi for en række manuelle dataoverførsler og indtastninger i forbindelse med afregning med kunder, rettighedshavere og leverandører.

VISDA online

På VISDA's onlineplatform er der også sket store ting i 2022. Platformen håndterer de digitale selvbetjeningsløsninger, som du finder på vores hjemmeside, fx når man som rettighedshaver vil tilmelde sig hos VISDA, eller som kunde har behov for at ansøge om en billedlicens. Med overgangen fra NemID til MitID sikrer vi, at VISDA fortsat er med helt i front, når det kommer til IT-sikkerhed og databeskyttelse.

Vi har desuden udviklet og lanceret en ny ansøgningsportal for billedkunstnere, der fra og med 2023 kan søge om tillægsvederlag for udstillingsaktiviteter. I 2019 startede vi på at opbygge VISDA's egen onlineplatform, der i dag står helt centralt som den primære digitale indgang til VISDA for både billedskabere og kunder. VISDA modtager hvert år mere end 2.000 ansøgninger og sager gennem onlinesystemet.

IT-sikkerhed

I en verden med et stadigt mere og mere komplekst trusselsbillede indenfor IT-sikkerhed, er det et område, som kræver en vedholdende og prioriteret indsats. I 2022 har VISDA prioriteret og investeret i en række IT-sikkerhedstiltag, som sikrer, at vi fortsat har den højeste grad af IT-sikkerhed, både på IT-infrastrukturen, i alle processer og i vores online-tilstedeværelse.

VISDA's administrationschef Bo Tieldal og IT-udviklingskonsulent Isabella Henschke sørger for vedligehold og udvikling af VISDA's IT-systemer og datasikkerhed.

FAKTA

- I 2022 fordelte VISDA 52,8 mio. kr. til ca. 4.800 danske og 4.000 udenlandske billedskabere. Herudover udbetalte vi yderligere 3,5 mio. kr. vedrørende tidligere år.
- VISDA behandlede i 2022 67.701 datalinjer til brug for vederlagsfordelingen. Hver datalinje repræsenterer en registreret brug af et eller flere ophavsretligt beskyttede billeder. Det gennemsnitlige beløb udbetalt til billedskaberen pr. registeret brug var således på 703 kr.
- Udbetaling til danske billedskabere:
1.220 fik over 10.000 kr.
541 fik over 25.000 kr.
217 fik over 50.000 kr.
57 fik over 100.000 kr.

KÆRLIGE MENNESKEOBSERVATIONER OG UNDERSPILLET HUMOR

VISDA VISIT: Tegner Stine Spedsbjerg er kendt for sit stærke tidsbillede på det moderne menneske. Kom med indenfor på Gorilla Galleri i København, hvor tegningerne får liv.

Tekst: Torben Gammelgaard
Foto: Hannah Paludan Kristensen

Stine Spedsbjerg – også kendt som Stinestregen – har tegnestue på Vesterbro i små hyggelige og højloftede lokaler, som hun deler med tegner og illustratør Kamilla Wichmann.

Stedet er delt op med en lille charmerende butik i forlokalet, hvor man kan købe deres bøger og indrammede værker, og med en tegnestue med ét langt fælles skrivebord mod baggården.

Stedet er ikke stort, men der er højt til loftet og fyldt med skitser, værker og kuriositeter, som inviterer til at komme tættere på.

De to tegnere åbnede sammen stedet under navnet Gorilla Galleri i sommeren 2021.

”Jeg har altid tegnet. Faktisk var jeg *’hende der tegner’* lige siden børnehave- og skoletiden, hvor jeg sagtens kunne fylde en hel væg med mine egne tegninger, mens de andre børn bare lavede en enkelt.”

Stine Spedsbjerg stoppede aldrig med at tegne. I dag bærer hendes tegninger typisk præg af at skildre det moderne menneske. Hun blev landskendt for skildringer af mennesketyper, da hun i en periode dagligt indtog bagsiden af Politiken med sin stribe VOX. Kendetegnene ved hendes tegninger er, at hun sætter et spejl op for os læsere, så vi kan genkende os selv og de mennesketyper, der omgiver os.

”Jeg går ikke efter at lave lårlaskende humor. Jeg vil gerne have folk til at stoppe op og måske reflektere lidt over deres liv og hverdag. Og gerne med et lille

smil om munden,” fortæller Stine Spedsbjerg og uddyber, at det hele startede mere specifikt med hendes egen fascination af de kommentarspor, der var på de sociale medier.

Hun undrede sig ofte over folks harme over eller overdrevne engagement i selv meget små ting, hvilket altid fik hende til at forestille sig, hvilke mennesketyper, der lå bag.

Og det interessante var jo, at der ofte er en flig af os selv i disse typer. Ikke altid flatterende, men hun vil gerne gøre os bevidste om, at det også er sådan, vi er.

”Jeg får min inspiration fra alt muligt omkring mig. Jeg tager hele tiden min telefon frem og skriver idéer ned. Det er ofte en følelse, eller noget nogen har sagt, der kan sætte noget i gang hos mig – ’Se lige hende der, hun er så smuk, at jeg ikke magter det’ – kan en følelse måske sige, og det er jo spændende at dykke ned i. Jeg tænker faktisk ikke visuelt. Jeg tegner ikke idéer. Selve tegneprocessen sker helt for sig selv inde på tegnestuen, hvor jeg tager noterne frem og begynder at tegne. Jeg har mit idékatalog, som jeg kan brygge videre på senere. Lige pludselig kan en idé give mening, hvis jeg fx hører et godt citat og kan se den perfekte kobling til en idé, jeg allerede har noteret mig.”

Stine Spedsbjerg er meget opmærksom på at få skabt en struktur omkring det kreative. ”Det fungerer rigtig godt for mig at dele ugen op, så jeg ikke både skal finde på og eksekvere på samme tid,” fortæller hun. Mandag, onsdag og torsdag er tegnedage. »

STINE SPEDSBJERG

- Født i 1980
- Medejer af Gorilla Galleri på Vesterbro
- Udgivet flere bøger – primært til børn og unge
- Lavede bagstripen VOX til Politiken fra oktober 2021 til september 2022

Her fokuserer hun udelukkende på at få idéer gjort til virkelighed gennem de enkle streger med subtile og underspillede virkemidler.

Værktøjet er en iPad, der sparer hende for en masse tid i farvelægningen, hvilket skaber en inspirerende modpol til kompagnonen, Kamilla Wichmann, som sidder lige ved siden af og for tiden maler detaljerede og naturalistiske menneskekroppe til en naturvidenskabelig bog på den helt gammeldags manér med pensel og akvarel.

”Selvom vores udtryk og arbejdsmetode er vidt forskellige, så er vi rigtig gode sparringspartnere for hinanden. Nok fordi vi samtidig har samme fortællende tilgangsvinkel til tingene. Vi kan bare supplere hinanden, hvor vi måske har en blind vinkel for vores budskab eller historie,” forklarer Spedsbjerg.

Det er heller ikke svært at kende forskel på de to tegneres værker, som står side om side på hylderne i butikken. Alligevel passer de fint til hinanden, da alle værkerne inviterer til, at man betragter dem lidt længere og får den iboende fortælling med.

Der er ingen tvivl om, at det narrative og sansen for detaljer er en stærk fællesnævner for de to ejere af Gorilla Galleri.

Det hele virker oprigtigt harmonisk og velgennemtænkt, men det er bestemt ikke noget, der kommer af sig selv, forklarer Stine Spedsbjerg:

”Jeg har været nødt til at skemalægge min tid og mine ting, og det lyder ikke ret sexet. Men det kan virkelig nemt stikke af, når man skal lave en stribe hver dag til avisen. Der er ikke en medfødt struktur. Det er rammer, der skal opbygges. Kreativitet kommer fra kaos og leg, men hvis det ikke får nogle rammer, så er det kun kaos. Og så er det meget svært at gøre noget færdigt. For det kan altid gøres sjovere eller pænere. Så man bliver bare nødt til at være sin egen kedelige projektleder.”

Stine Spedsbjerg og jeg er færdige med vores kop kaffe, og jeg når lige at gøre et lille indkøb i butikken, inden jeg begiver mig videre ud i den københavnske sommersol, mens Stine Spedsbjerg går tilbage til tegnestuen for at lægge sidste hånd på endnu en kærlig observation af os alle som moderne mennesker. □

VISDA besøger det hyggelige Gorilla Galleri på Vesterbro i København. På billederne ses tegnerne Stine Spedsbjerg og Kamilla Wichmann.

VISDA SÆTTER KUNSTIG INTELLIGENS PÅ DAGSORDENEN

I denne tid ser flere og flere A.I.-platforme som fx ChatGPT og DALL-E 2 dagens lys. De skaber en lang række nye muligheder som værktøj for billedskabere og tekstforfattere. Det er vigtigt for mange illustratører, grafikere, kunstnere og fotografer at lære at forstå og bruge de nye værktøjer. VISDA holdt i januar et bestyrelsesseminar om A.I., hvor bl.a. Gert K. Nielsen, som er ekspert på området, gav et godt indblik i den nye verden med kunstig intelligens. Derudover viste grafiker Maria Prohazka helt konkret, hvordan hun skabte værker via A.I.-tjenesterne Midjourney og Stable Diffusion. VISDA følger op med et større arrangement om A.I. og billedskabelse den 8. maj i BLOX i København.

Debatten om A.I. er nu allestedsnærværende. Hvor stort er potentialet? Hvordan sikrer vi os mod misbrug og snyd?

Når det kommer til ophavsret, er der overordnet set to forhold at have fokus på:

For det første har programmørerne bag en A.I.-platform fodret A.I.'en med millioner af eksisterende fotografier, tegninger, illustrationer og kunstværker fra internettet. Dette er nødvendigt for at træne A.I.'en til at skabe billeder. Alle billeder skabt ved hjælp af A.I. bygger således på det arbejde, som ligger bag menneskeskabte billeder. Det er en ophavsretlig udnyttel-

se, som kræver betaling til billedskaberne. I det EU-direktiv, som senere på året skal implementeres i dansk ret, adresserer man dette problem i artikel 4. VISDA arbejder derfor på, at der etableres et system, hvor platformene skal betale for licens hos VISDA, som så efterfølgende kan fordele disse penge til billedskaberne. Det vil være en fair måde at sikre betaling for det arbejde, fotografer, illustratører, kunstnere og andre billedskabere har udført. Og sikre at der også i fremtiden skabes nye originale menneskeskabte billeder.

For det andet er det VISDA's holdning, at ophavsretten til det værk, som skabes med hjælp fra A.I.'en, tilfalder ham eller hende, som har betjent sig af A.I.-værktøjet. Præcis ligesom når en billedskaber bruger andre værktøjer og hjælpemidler i deres kreative proces. At man ikke har fuldstændig kontrol over det endelige resultat gør ingen forskel. Mange kreative processer opererer helt bevidst med grader af tilfældigheder. En keramikker ved ikke præcist, hvordan en overflade kommer til at se ud, før farver og glasur er brændt. Billedkunstnere har i årevis eksperimenteret med det spontane og det ukontrollerede fx ved at kaste maling på lærreder.

Fremtiden er nu. Derfor støtter VISDA Kultur også fx efteruddannelse indenfor anvendelse af A.I. i den kreative proces.

Hele VISDA's bestyrelse var samlet til et seminar om A.I. og kunstig intelligens i januar 2023. Her fortalte grafikerne Gert K. Nielsen og Maria Prohazka om udviklingen af A.I.-platformene og de muligheder og udfordringer, de bringer med sig. Fotos: Nicoline Strand Henriksen

MIKKEL BOGH

- Født i 1963
- Uddannet kunsthistoriker på Københavns Universitet
- Direktør for Statens Museum for Kunst indtil 30. april, hvorefter han skal lede det nyoprettede Center for Practice-based Art Studies på Københavns Universitet, som skal undersøge kunstens samfundsmæssige rolle

SÆNK SKULDRENE OG VÆR MENNESKE IGEN

VISDA VISIT: Museumsdirektør Mikkel Bogh fra SMK styrer landets største kunstsamling og har dedikeret sit arbejdsliv til kunsten og kunstnerne. Han ved, hvordan kunsten kan have en forvandlende virkning på os.

Tekst: Torben Gammelgaard
Foto: Hannah Paludan Kristensen

Hjørnekontoret på Statens Museum for Kunst har en smuk udsigt over Østre Anlæg i hjertet af København. Vægge og borde er fyldt med bøger, der vidner om direktørens umættelige interesse for kunsten, både den kontemporære og den historiske. Mikkel Bogh, 59, har siden sin uddannelse som kunsthistoriker i 1993 arbejdet med kunsten fra mange vinkler, først som forsker og kritiker, siden som rektor for Kunstakademiet og nu de seneste 9 år som øverste chef for Danmarks nationale kunstmuseum.

Farens mørkekammer og kunstens frirum

Passionen for det visuelle og for billedmediet fik Mikkel Bogh allerede i barndommen, hvor hans far som ivrig amatør fotograf havde etableret eget mørkekammer i kælderen, som senere også blev udvidet til at være værksted for silketryk. Den unge Bogh blev taget med på mange udstillinger og lærte derved tidligt, at billeder er noget, man forholder sig til. Det gav en stadig større sult på at vide mere, og efter nogle år med en tilsvarende stor interesse for musik og naturvidenskab kom åbenbaringen til ham på et besøg på Rijksmuseum i Amsterdam. Her stod han tilfældigt foran 1600-talsmalerierne og blev fuldstændigt opslugt af værkerne og de mysterier, de gemte på. Mysterier han vidste, han ville studere og opklare. Grundstenen for den fremtidige studieretning og karriere var lagt. »

Mikkel Bogh har valgt at stoppe som direktør på SMK med udgangen af april 2023 efter ni gode år på posten.

VISDA's direktør Torben Gammelgaard var på besøg hos SMK og fik både lejlighed til at tale med direktør Mikkel Bogh og opleve udstillingen "Det røde Atelier".

På udstillingen "Det røde Atelier" kan man gå på opdagelse i værker skabt af den franske maler Henri Matisse. Udstillingen kan opleves indtil den 26. februar 2023 © Succession H. Matisse / VISDA 2023.

SMK slog i 2022 rekord med næsten en halv mio. besøgende, som bl.a. så Matisse-udstillingen.

SMK er landets største kunstmuseum med en samling på over 260.000 værker.

Men hvorfor er kunsten værd at dedikere et helt arbejdsliv til?

”Vi lever i en verden, hvor meget er formålsrettet. På arbejdet laver vi strategier og handleplaner og går fra møde til møde. Når vi kommer hjem, skal vi købe ind, lave mad, i fitness og putte børn. Det er alt sammen nødvendigt. Men kunsten giver os et åndehul fra alt dette. I mødet med et værk kan vi sænke skuldrene og bare være til stede her og nu. Vi får lov til at blive menneske igen foran værket.”

Mikkel Bogh kigger tænksomt ud over Østre Anlæg, mens han fortsætter:

”Immanuel Kant sagde det måske bedst. Han talte om Zweckmäßigkeit ohne Zweck, altså formålsmæssighed uden formål. Man kan også kalde det radikal funktionsløshed. Kunsten er her ikke for at opfylde en bestemt funktion. Der er ikke andet formål end at være i kunsten med dine sanser og dit intellekt. Billeder giver os et rum for eftertænkning. Kunsten er for alle, og vi har alle vores egen personlige oplevelse af kunsten. Samtidig inviterer billedkunsten og kunstens rum os til at dele oplevelserne med andre. Kunsten tillader os at tænke selv og snakke om den, mens vi oplever den. Vi bliver ikke forført ind i et fastlåst

narrativ. Netop ved ikke at have et klart formål rummer kunsten også et håb om, at vores liv ikke bliver udtømt af planer, rapporter og madpakker.”

Modige samtaler

SMK blev etableret i 1896 og har i dag en samling på over 260.000 værker. Coronaårene var et stort slag for alle kulturinstitutioner, men i 2022 kom SMK stærkt igen og slog alle sine tidligere års besøgsrekorder med næsten en halv million gæster. Ikke mindst den anmelderroste Matisse-udstilling, Det røde Atelier, har været et tilløbsstykke, men også de populære events SMK FRIDAYS har fået folk til at vende næsen mod det store hus i Sølvgade, og det gælder også for de unge, som ellers kan være et svært segment at tiltrække i en tid med mange fristelser fra streamingtjenester og diverse online platforme.

Hvordan sikrer man, at en så traditionsbunden institution som SMK bevarer sin relevans i en tid, hvor der er konkurrence om vores tid og opmærksomhed fra alle sider?

”I vores vision skriver vi blandt andet, at vi skal åbne for modige samtaler. Vi skal med andre ord turde tage de svære diskussioner og vække til debat, også selv-

om nogle måske måtte synes, det er forkert. SMK skal jo ikke selv have et klart synspunkt eller svar i forhold til de spørgsmål, vi stiller os selv og vores gæster, men vi skal turde vise tænder og stille os frem, der hvor vi også risikerer at få tæsk for det. Det er det, der skaber relevans. Er vi et museum til vores tid, eller er vi et museum for halvtredserne?”, spørger Mikkel Bogh retorisk, mens han smiler og fortsætter:

”Derudover handler det jo også om at få os til at se verden på nye måder. Vi skal omarrangere kunsten på måder, der aflokke den nye betydninger, og som samtidig måske giver os nye erkendelser. Gennem forskningen og formidling kan vi også omarrangere historien, men vi vil ikke sætte værker på magasin, bare fordi de rummer værdier, vi ikke kan stå inde for i dag – vi skal dog altid gøre den historiske kontekst tydelig. Det kan sagtens skabe debat og modstand i øjeblikket, men det sikrer vores relevans til alle tider.”

Respekten for kunstneres arbejde

Barndommens timer i farens mørkekammer gjorde det lysende klart for Mikkel Bogh, at kunsten ikke kommer af sig selv, men skal respekteres som et professionelt arbejde for kunstnerne. Et synspunkt, der kun blev stærkere af årrækken som rektor for Kunst-

akademiet i København, hvor han netop skulle ruste de kommende billedkunstnere bedst muligt til at klare sig i et svært erhverv.

”Det er ‘goes without saying’, at kunstnerne skal have betaling for deres arbejde. De skal selvfølgelig have en bid af kagen, når der er udstillinger. Det er vigtigt, at der værnes om billedkunstneres økonomiske interesser. Samtidig er det selvfølgelig også vigtigt, at kunstnerne har forståelse for museernes rolle og behov for at kunne vise og bruge billederne i nye sammenhænge, så værkerne kommer ud at leve i verden. Her er VISDA en god og reel samarbejdspartner, som netop viser den forståelse og fleksibilitet i forhold til det, vi som museum har brug for. SMK og VISDA arbejder for samme sag, og vi er glade for, at VISDA er der for billedkunstnerne.” □

VERDEN OMKRING OS

VISDA er aktiv i en række internationale samarbejder både nordisk, europæisk og globalt. Gennem de politiske platforme arbejder vi for ophavsretten i en international kontekst. Vi udvikler og styrker effektiv rettighedsforvaltning i fællesskab gennem administrativ og teknologisk erfaringsudveksling.

VISDA samarbejder desuden med billedforvaltningsorganisationer over hele verden for at sikre varetagelse af billedophavsret og betaling for brug af værker på tværs af landene. Vi har blandt andet gensidighedsaftaler om udveksling af vederlag med mere end 40 billedforvaltningsselskaber.

EVA

EVA (European Visual Artists) er sammenslutningen af europæiske billedforvaltningsorganisationer. Organisationen har kontor i Bruxelles og arbejder for at sikre billedskabere rimelige vilkår og rettigheder i europæisk og international lovgivning.

OLA

OLA (OnLineArt) er en sammenslutning af billedforvaltningsorganisationer, hvorigennem globale rettigheder udveksles til online brug af billeder. OLA-samarbejdet består navnlig af forvaltningsorganisationer fra Europa, USA og Australien.

CISAC/CIAGP

CISAC (la Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs – på engelsk: the International Confederation of Societies of Authors and Composers) er en sammenslutning af alle forvaltningsorganisationer fra hele verden. VISDA deltager i CISAC samarbejdet gennem CIAGP, som er en særlig gruppe for billedforvaltningsorganisationer i CISAC.

CISAC/CIAGP opstiller rammerne for det internationale administrative samarbejde mellem forvaltningsorganisationerne. Det sker gennem standarder for god og transparent rettighedsforvaltning og administrative regler og procedurer for international rettighedsklaring og distribution af vederlag. CISAC har blandt andet indført det internationale IPI-databasesystem til identifikation af billedskabere. Identifikationssystemet gør det muligt at finde frem til de rette billedskabere og udbetale vederlag til dem.

25 ÅRS EUROPÆISK SAMARBEJDE

I efteråret 2022 kunne EVA (European Visual Artists) fejre 25-års jubilæum. Vi har talt med Carola Streul, som er generalsekretær hos EVA. Carola har været med helt fra starten og fortæller her om EVA's arbejde og de resultater, organisationen har opnået i årenes løb.

Hvad arbejder EVA for, og hvorfor er det vigtigt?

Billedforvaltningsorganisationer fra hele Europa danner tilsammen EVA, som er en lobbyorganisation, der varetager billedskaberes interesser. Fra kontoret i Bruxelles arbejder vi hele tiden på at skabe bedre vilkår for de visuelt skabende på det politiske og lov-mæssige plan.

Mange af de personer, der sidder i parlamentet, er slet ikke klar over den store indsats billedforvaltnings-organisationerne gør for billedskabere i Europa. Så meget af vores arbejde i Bruxelles går helt grundlæg-gende ud på at skabe opmærksomhed omkring orga-nisationernes arbejde, og hvad billedskaberne får ud af det. Vi sidder med ved bordet, når parlamentet for-bereder ny lovgivning, så vi kan påvirke udfaldet og sørge for, at billedskabernes vilkår bliver tilgodeset.

Hvad er de vigtigste resultater, EVA har opnået i årenes løb?

Det er først og fremmest, at billedskabernes stemme bliver hørt af institutionerne i Europa-Kommissionen. Der findes en enhed i Europa-Kommissionen, som har fokus på ophavsret, og dem er vi i tæt kontakt med. Vi er meget stolte over, at vi bliver anset som hovedor-ganisationen på dette område, og at vores arbejde for billedskabernes vilkår bliver taget seriøst. Det er klart et af de vigtigste resultater, vi har opnået, og noget som vi hele tiden skal arbejde på for at opretholde.

Et andet vigtigt resultat, som jeg også vil fremhæve, er vedtagelsen af følgeretsordningen. Denne ord-ning sikrer, at bestemte typer af billedskabere får en andel, når deres værker videresælges på fx auktio-ner eller hos gallerier. Ordningen blev reguleret af Europa-Kommissionen, og det tog lang tid at få den gennemført. Det var et meget spændende og vigtigt arbejde at få den vedtaget.

Hvordan arbejder I med de politiske emner i Bruxelles?

Der er to sider af arbejdet, som er væsentlige at frem-hæve. På den ene side følger vi meget med i medier-ne og holder os opdateret gennem vores kontakter i Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen. Vi er i kontakt med mennesker, der er interesserede i netop dette område for at finde ud af, hvad der sker ude i verden, og om der er noget, vi skal kigge nærmere på. Så vi har hele tiden en finger på pulsen.

På den anden side er vi i tæt kontakt med de forskel-lige billedforvaltningsorganisationer i Europa. Vi sør-ger for at informere organisationerne og deres med-lemmer, og samtidig får vi også feedback fra dem. På den måde får vi indsigt i, hvad der er vigtigt for bil-ledskaberne, og hvilke udfordringer de står overfor. Derfra går vi videre til Europa-Parlamentet og Europa-Kommissionen, så vi kan vende udfordringerne og få dem løst bedst muligt.

Hvad har det betydet for dig, at du har været med til at bygge organisationen op fra begyndelsen?

Det er et kæmpe privilegie og en fornøjelse, at jeg har fået muligheden for at være med så længe. Det har været en meget interessant oplevelse, fordi så meget har ændret sig på de 25 år, jeg har været med. Det er lige fra måden folk arbejder og kommunikerer på, til hele den digitale udvikling med sociale medier osv. Vi er hele tiden nødt til at tilpasse os forandringer. Her vil jeg fremhæve en af styrkerne i EVA, som er det tætte samarbejde mellem alle billedforvaltningsorganisatio-nerne. Jeg sætter stor pris på, at jeg har haft mulighed for at være en del af udviklingen og de op- og nedture, der har været undervejs.

Illustrationen blev lavet under fejringen af EVA's 25-års jubilæum i efteråret 2022 af den hollandske kunstner Pia Sprong.

EVA (EUROPEAN VISUAL ARTISTS)

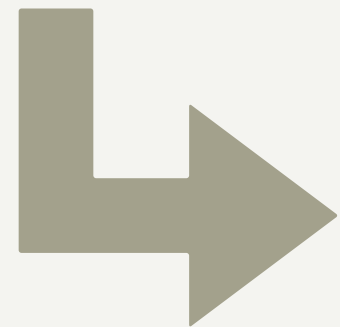
- Etableret i 1997
- Hovedkontor i Bruxelles
- VISDA er medlem af EVA sammen med de fleste andre europæiske lande og deltager aktivt i diverse arbejdsgrupper og møder.

VISDA KULTUR STØTTER FÆLLESSKABET

Langt de fleste penge, som VISDA udbetaler hvert år, tilfalder individuelle rettighedshavere. Men en mindre andel – knap 10% – udbetales til kulturelle formål for billedskaberne. Det kalder vi VISDA Kultur. Pengene går til forskellige kulturelle og uddannelsesmæssige formål, som fx projektstøtte, studieture, efteruddannelse og arbejdslegater.

VISDA Kultur er således med til at sikre, at der investeres i fællesskabet og i fremtiden omkring det at skabe kunst og billeder. Selve fordelingen af midlerne sker via VISDA's medlemsorganisationer.

Du kan læse mere om VISDA Kultur på www.kultur.visda.dk, og på de følgende sider kan du se flere gode eksempler på, hvad der er givet støtte til i 2022.

KICK STARTS hjælp

LEGAT SOM "KICK-STARTSHJÆLP" TIL KUNSTNERNE

KUFA uddelte legater til 129 kunstnere. Legatet kunne ansøges som kick-startshjælp ovenpå Coronanedlukningerne. Alle ansøgere fik et legat, og alle fik det samme beløb på 10.000 kr.

Foto: KUFA

WORKSHOP FOR TEGNESERIESKABERE

Den amerikanske serieskaber Jim Mahfood gav 11 professionelle serieskabere nye værktøjer til den kreative proces, hvor de for alvor skulle tænke ud af boksen. Workshoppen blev arrangeret af Danske Tegneserieskabere.

Foto: Angelica Inigo

ÅRETS PRESSEFOTO

Årets Pressefoto startede i sin nuværende form i 1974 og regnes i dag for Danmarks mest besøgte vandrestilling. Det er Pressefotografforbundet, der arrangerer udstillingen, og det foregår hvert år den første fredag i marts.

Foto: Erik Holmberg

INSPIRATIONSTUR TIL BERLIN

Et rejselegat fra FAF gav still-fotograf Henrik Ploug mulighed for at komme på en inspirationstur til Berlin. Her besøgte han tre forskellige museer for at opleve al den kunst og kultur, byen har at byde på. Han besøgte bl.a. Helmut Newton Stiftung, som var en stor udstilling om filmstills og filmpressefotos.

Foto: Henrik Ploug

EMIL VIL IKKE SOVE

I efteråret 2022 udkom børnebogen ”Emil vil ikke sove”, som både er skrevet og illustreret af grafisk designer Danielle Brandt. Hun modtog et legat fra HK’s ophavsrets-fond, og det gav hende mulighed for at prøve kræfter med at illustrere børnebøger.

Foto: Anette Craig

PLAKATMANDEN

Bogen ”Plakatmanden – 200.000 plakater og en samler” er skrevet af kunstneren Lise Seisbøll. Den handler om Peder Stougaards virke som plakatsamler og billedkunstner og beskriver plakats historie gennem årene. Tegnerforbundet af 1919 støttede udgivelsen.

Foto: Henriette Wiberg Danielsen

KURSUS I JAPANESE WOODBLOCK PRINTING

Art director Karin Pihl Madsen modtog et legat fra Visuelt Forum, som hun brugte til et kursus om ”Japanese woodblock printing”. Med kurset fik Karin Pihl Madsen en basisforståelse af en ret kompliceret kunstform, som gav hende en ny og uvurderlig viden.

Foto: Karin Pihl Madsen

NI BILLEDKUNSTNERE FÅR STØTTE FRA TILGÆNGELIGHEDSPULJE

Billedkunstnernes Forbund oprettede i maj en Tilgængelighedspulje, hvor kunstnere med handicap har mulighed for at søge midler til assistenttimer i forbindelse med værkproduktion, ansøgninger, udstillingsforberedelser mv. I alt fik ni billedkunstnere tildelt støttemidler.

Kunstværk: Anna Walther Foto: Jeronim Horvat

LEGAT SKABER RO TIL FORDYBELSE

Signe Parkins modtog et legat fra Illustratorerne i Dansk Forfatterforening. Legatet brugte hun til at genoptage et projekt med børne- og ungdomsbogen ”Per”, som udgives i samarbejde med forfatteren Zenia Johnsen i marts 2023. Legatet gav rent økonomisk ro til at fordybe sig i projektet.

Foto: Martin Dam

BIENNALEN FOR KUNSTHÅNDVÆRK & DESIGN

Biennalen er en åben censureret udstilling for alle kunsthåndværkere og designere i Danmark. Til hver Biennale knyttes et tema, der skal være med til at understøtte en faglig udvikling og en samfundsmæssig relevans. Danske Kunsthåndværkere & Designere har stået bag arrangementet siden 1995.

Foto: Maria Tuxen

PORTRÆTSAMLING UDGIVET SOM BOG

Fotograf Ole Christiansen modtog et legat fra DJ:Fotograferne, der gav økonomisk støtte til bogen ”Portrætter”, som han udgav i efteråret 2022. Titlen afspejler bogens indhold, som er en samling af de bedste portrætter, Ole Christiansen har taget i løbet af sin lange karriere.

Foto: Bjarke Ahlstrand

AFTENARRANGEMENT OM A.I.-SKABTE BILLEDER

Danske Bladtegnere inviterede i efteråret 2022 til et aftenarrangement om A.I. Fokus var blandt andet at belyse mulighederne med A.I. og ikke mindst at tale om fremtiden for bladtegnernes fag.

Foto: Erik Petri

KÆRLIGHED TIL BØGER

VISDA VISIT: Som forlagsdirektør for Gyldendal skal Hanne Salomonsen balancere mellem kunst og købmandskab. Samtidig har hun fokus på vigtigheden af bogens visuelle side.

Tekst: Torben Gammelgaard / Foto: Hannah Paludan Kristensen

I november 2022 satte Hanne Salomonsen, 51, sig i direktørstolen hos Gyldendal. Hun er dog på ingen måde ny i forlagsverdenen. I 20 år har hun været ansat i forskellige lederstillinger i Gyldendal-koncernen, hvoraf de seneste 10 år var som direktør for uddannelsesområdet. Læsning har hele livet været en stor passion for Hanne Salomonsen, så da hun som 18-årig blev ansat som juleassistance i Gads Boghandel på Strøget i København, følte hun, at hun var landet på den helt rette hylde. Senere førte glæden ved bøger til dansk- og lingvistikstudiet på universitetet, men hele tiden med forlagsjobs ved siden af.

”Jeg kan ikke forestille mig noget mere interessant og berigende end at være katalysator for stor litteratur, både gennem nye og etablerede stemmer”, siger Hanne Salomonsen, mens hun kigger rundt i det gamle, smukke kontor, som har dannet rammen for ledelsen af Danmarks største forlag næsten siden etableringen i 1770.

”For mig er det ekstremt meningsfuldt på alle parametre. Mit virke startede med en kærlighed til materialet, og nu sidder jeg godt nok ikke så meget med materialet mere, men i stedet med det strategiske og det ledelsesmæssige. Det bærende, meningselementet er dog det samme: At være med til at give liv til bøger, der vækker til debat eller underholder, og til bøger der uddanner og oplyser den danske befolkning.”

Kampen om opmærksomhed

Gyldendal har eksisteret i mere end et kvart årtusinde, men i vores digitale tidsalder er det ingen garanti for fremtidig succes. Det er derfor helt afgørende, at forlaget følger med tiden og udvikler sine produkter, så de altid er relevante.

”Digitaliseringen har været med til at udbrede litteraturen. Fx har lydbøger betydet, at brugerne har kunnet få læseoplevelser i nye situationer, hvor det tidligere ikke var muligt, fx i bilen eller under madlavningen. Tilgængeligheden er øget.”

Hanne Salomonsen understreger dog, at bogen i sin klassiske form stadig er i topform:

”Kampen om brugernes opmærksomhed er et fokuspunkt for os. Vi bliver overstrømmet med hurtigt indhold og fristelser fra alle sider, men i armlægningen mellem fordybelsen og det flimrende, oplever vi faktisk, at bogen i dens trykte form kan noget særligt. Med bogen og dens læsesnor bliver vi ikke afbrudt hele tiden. Vi kan give os hen og fordybe os. Vi oplever, at flere og flere er med på at tale læsningen op. Det er ikke længere forbundet med noget kedeligt eller støvet. Måske har den teknologiske udvikling netop gjort det tydeligere, at bogen er meget relevant.”

Katedral og købmand

Hanne Salomonsen er meget opmærksom på, at hun udover at være kaptajn på et kulturelt flagskib i Danmark også indtager rollen som administrerende direktør for et børsnoteret selskab.

”Det er det, vi kalder den gyldendalske forpligtelse: Vi er både katedral og købmand. Det ligger i vores raison d’être, at vi skal være lige dele kultur og forretning. Der skal penge i kassen til aktionærerne. Det er forudsætningen for hele foretagendet, og for at vi kan udgive det, vi gerne vil. Og så er vi tilbage til meningselementet, det meningsbærende. Vi skal være i stand til at finde de bedste værker og spotte bestsellerne. Vi skal, ligesom resten af forlagsbranchen, sikre et »

HANNE SALOMONSEN

- Født i 1971
- Uddannet i dansk og sprogvidenskab på Københavns Universitet
- Administrerende direktør for Gyldendal siden 2022

vidtfavnende litterært tilbud, og at også den smallere litteratur kan blive udgivet. Det er en vugge-til-grav-situation, hvor vi ikke kun har fokus på skønlitteratur, men også på vores børne- og ungdomsportefølje, undervisningsmidlerne samt nonfiktionsudgivelserne, hvor kloge folk udtaler sig om vigtige ting i tiden. Og selvfølgelig også den rene underholdningslitteratur som crime, feel-good og romance.”

Det er en kunstform at lave et fedt omslag

Hanne Salomonsens livslange kærlighed til og begejstring for bøger i alle afskygninger er smittende. Hun finder det ene efter det andet eksempel på bøger med særlig gennemslagskraft. Og det er ikke kun ordene, som er vigtige. Det visuelle er helt afgørende.

”Jeg tror, omslaget betyder rigtig meget for salget af en bog. Alle ser jo omslaget. Bøger vælges måske til og fra på omslaget. Vil man have en grim bog liggende? Ikke nødvendigvis. Omslaget er med til at brande bogen”, fortæller hun, mens hun til eksempel tager Hanne-Vibeke Holsts nye roman Kriger uden maske frem:

”Vi ved ud fra forsidebilledet, hvilken bog vi går efter. Vi behøver ikke engang læse, hvad der står, fordi billedet er så signifikant. Det er en kunstform at lave et fedt omslag. Det er et lille kunstværk i sig selv.”

Inde i bogen har det visuelle også en helt central betydning. Hanne Salomonsen får et stort smil på læben, mens hun bladrer i Jakob Martin Strid’s Den utrolige historie om den kæmpestore pære.

”Der skal være en dyb sammenhæng mellem tekst og billede. Det gælder selvfølgelig herlige børnebøger som denne. Men også i undervisningsbøgerne er billederne utroligt vigtige. Ofte vil det være umuligt at undervise, uden at bogen er rigt illustreret og gennemtænkt visuelt. På det didaktiske område spiller billederne en kæmpe rolle.”

VISDA har i årevis assisteret Gyldendal med rettighedsklarering til billeder i bøger.

”Vi er glade for, at VISDA giver os en meget effektiv måde at klarere rettigheder på. Den danske model med aftalelicens har skabt nogle superfornuftige aftaler, hvor rettighedshaverne bliver tilgodeset på en god måde. Det kan vi som forlagsvirksomhed kun være meget tilfredse med, også for illustratorenes, billedkunstnernes og forfatternes skyld. Der er det sgu vigtigt, at der er en effektiv klareringsordning.” □

Hanne Salomonsen har bestridt forskellige lederstillinger i Gyldendalkoncernen i 20 år. I efteråret 2022 afløste hun Morten Hesseldahl som administrerende direktør for Gyldendal.

VISDA'S BESTYRELSE

Foto: Hannah Paludan Kristensen

Bagerste række fra venstre:

- MORTEN ROSENMEIER Akademikerne, UBVA
- LARS HØGSTED Film- og tv-arbejderforeningen
- LARS LINDSKOV Pressefotografforbundet
- JENS LOUIS VALEUR-JAQUES Kunstnernes Fagforening
- ERIK PETRI Danske Bladtegnere
- TATIANA GOLDBERG Danske Tegneserieskabere
- CLAUS RIIS Tegnerforbundet af 1919

Forreste række fra venstre:

- TINA HOLM MØLLER HK Privat
- KLAUS PEDERSEN Billedkunstnernes Forbund
- MARK LAUBERG Danske Kunsthåndværkere & Designere
- BENTE BECH Illustrаторerne i Dansk Forfatterforening
- PIA FUNDER DJ:Fotograferne
- INGO MILTON Danske Tegneserieskabere
- KARINA BJERREGAARD Visuelt Forum

VISDA – Visuelle Rettigheder Danmark – er en non-profit-organisation og har siden 1986 arbejdet på at skabe bedre vilkår for billedskabere. Vi er godkendt af Kulturministeriet og repræsenterer bl.a. billedkunstnere, fotografer, kunsthåndværkere, tegnere og illustratører. VISDA er ejet af billedskabernes egne organisationer, som hver har en repræsentant i VISDA's bestyrelse.

VISDA

VISDA – Visuelle Rettigheder Danmark

Bryggervangen 8 st.

2100 København Ø

Tlf.: 31 40 60 00

mail@visda.dk

www.visda.dk

FØLG OS PÅ

UDGIVER

VISDA - Visuelle Rettigheder Danmark, 2023

REDAKTION OG TEKST

Nicoline Strand Henriksen, Bo Tieldal
og Torben Gammelgaard

FORSIDE

Gert K. Nielsen

LAYOUT

Rikke Boe Nielsen

TRYK

Vester Kopi

VISDA er godkendt af Kulturministeriet
som forvaltningsorganisation til at
administrere aftalelicens og følgeret.